

MỘT SỐ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU TẠO VIỆC LÀM CHO THANH NIÊN NÔNG THÔN HUYỆN PHÚ LƯƠNG TỈNH THÁI NGUYÊN

Ngô Thế Hoàn^{1*}, Nguyễn Thị Hiền Thương², Nguyễn Thị Gấm³

¹Tỉnh đoàn Thái Nguyên, ²Trường Đại học Nông Lâm - ĐH Thái Nguyên,

³Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - ĐH Thái Nguyên

TÓM TẮT

Thanh niên nông thôn trên địa bàn huyện Phú Lương hiện đang chiếm khoảng 1/3 dân số của huyện và chiếm gần 1/2 lực lượng lao động toàn huyện. Đây là lực lượng tiên phong trong lao động sản xuất. Tuy nhiên, việc làm dành cho họ còn rất hạn chế. Nghiên cứu đã triển khai khảo sát với đối tượng là thanh niên nông thôn huyện Phú Lương và phân tích chỉ ra rằng phần lớn thanh niên nông thôn huyện Phú Lương vẫn thiếu việc làm, hoặc nếu có thì chưa phù hợp với trình độ và năng lực của mỗi người. Do vậy, cần có những chính sách phù hợp để tạo thêm nhiều việc làm hơn nữa cho thanh niên nông thôn huyện Phú Lương.

Từ khóa: Thanh niên, nông thôn, tạo việc làm, Phú Lương, Thái Nguyên

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và xu thế chủ động hội nhập kinh tế khu vực và thế giới, lao động Việt nam có nhiều cơ hội để tìm kiếm việc làm, đặc biệt là nhóm lao động có khả năng thích nghi cao - thanh niên. Điểm mạnh của lực lượng thanh niên là có thể vượt lên nắm bắt tri thức và tự do làm giàu bằng khả năng của mình, tuy nhiên cũng có những thách thức đặt ra cho thanh niên Việt Nam: đó là yêu cầu về chất lượng nguồn lao động khiến cho khả năng tìm việc trở nên thực sự khó khăn. Mặt khác, kinh nghiệm các nước cho thấy, khi hội nhập WTO, ngành dễ bị tổn thương nhất là nông nghiệp và nhóm dân cư dễ bị tổn thương nhất là nông dân trong đó có lực lượng thanh niên. Chính vì vậy, quan tâm đến vấn đề tạo việc làm, tăng thu nhập cho thanh niên Việt Nam nói chung và thanh niên nông thôn nói riêng là một vấn đề cấp bách.

Phú Lương là một huyện miền núi của tỉnh Thái Nguyên, trên địa bàn huyện năm 2011 có 23.496 lao động thanh niên nông thôn chiếm 46,61% lực lượng lao động toàn huyện. Trong khi đó, nhu cầu lao động trong sản xuất nông nghiệp có xu hướng giảm rõ rệt do sự phát triển nhanh chóng của khoa học kỹ thuật, việc áp dụng các thành tựu khoa học kỹ thuật

vào sản xuất nông nghiệp ngày càng nhiều và có hiệu quả. Thêm vào đó, nguồn lực đất đai hạn chế do quá trình đô thị hóa và một số mục đích khác làm cho diện tích đất sản xuất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp, dẫn tới tình trạng dư thừa lao động trong nông thôn. Vì vậy, vấn đề tạo việc làm cho lao động nông thôn nói chung, lao động thanh niên nông thôn nói riêng là việc làm cấp thiết và cần phải có những biện pháp giải quyết một cách hiệu quả.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu này tập trung vào 4 xã đại diện có số lượng lớn thanh niên nông thôn ở độ tuổi từ 16 đến 30; có nhiều mô hình hoạt động sản xuất của thanh niên và có đặc điểm điều kiện tự nhiên - kinh tế - xã hội đại diện cho huyện Phú Lương: Yên Ninh (với 1.800 lao động thanh niên, chiếm 26%, xã còn gặp rất nhiều khó khăn trong phát triển kinh tế); Sơn Cẩm (2.013 lao động thanh niên, chiếm 15,24% tổng dân số, xã có điều kiện kinh tế phát triển hơn những xã khác); Ôn Lương (lao động thanh niên chiếm 25% lao động của địa phương, chủ yếu sống dựa vào nông nghiệp); Túc Tranh (số lao động thanh niên là 3.667 người, chiếm 37,4%, có 80% dân số sống bằng nghề nông nghiệp).

Điều tra khảo sát cụ thể ra 160 thanh niên và đại diện cho 3 nhóm nghiên cứu (*Thanh niên có độ tuổi từ 16 đến 20 tuổi; từ 21 đến 25 tuổi và từ 26 đến 30 tuổi*).

* Tel: 0913 286034

Bảng 1. Giá trị sản xuất của huyện Phú Lương giai đoạn 2009 - 2011

DVT: Triệu đồng

Chỉ tiêu	2009	2010	2011	So sánh (%)		
				10/09	11/10	BQ
Tổng giá trị sản xuất	523.144	523.400	618.950	100,05	118,26	108,77
1. Nông - lâm, thủy sản	228.051	229.000	265.300	100,42	115,85	107,86
2. Công nghiệp - XD	190.590	190.400	200.550	99,90	105,33	102,58
3. Thương mại - Dịch vụ	104.503	104.000	153.100	99,52	147,21	121,04
4. TN BQ/người/năm	8,38	9,19	10,1	109,67	109,90	109,78

Nguồn: Niên giám thống kê huyện Phú Lương 2011

KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

Phú Lương là một huyện miền núi nằm ở phía Bắc của tỉnh Thái Nguyên, có vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội tương đối thuận lợi cho sản xuất nông lâm nghiệp, công nghiệp khai khoáng, sản xuất vật liệu xây dựng cũng như giao lưu kinh tế, phát triển thương mại với các địa phương khác.

Đặc điểm thanh niên nông thôn huyện Phú Lương

Huyện Phú Lương có lực lượng lao động thanh niên khá lớn lên tới 23.496 người (năm 2011) chiếm gần 47% lực lượng lao động toàn huyện. Tuy nhiên, dân số thanh niên nông thôn vẫn chiếm một tỷ lệ lớn, mặc dù đã giảm dần từ năm 2009 đến 2011. Năm 2009 dân số thanh niên sinh sống ở nông thôn chiếm 93,02% năm 2011, giảm xuống còn 92,45%, trong 3 năm trung bình mỗi năm dân số thanh niên khu vực nông thôn giảm 0,57%.

Năm 2011, tỷ lệ thanh niên độ tuổi từ 16 - 20 chiếm 32,98%, từ 21 - 25 chiếm 24,34% và từ 26 - 30 chiếm 42,68%. Thanh niên tuổi từ 20 - 30 chiếm tỷ lệ rất cao 67,02%. Đây là nguồn lực quan trọng và là tiềm năng trong phát triển kinh tế của huyện. Lực lượng lao động nữ huyện Phú Lương tham gia vào thị trường lao động lớn hơn lao động nam và đang có chiều hướng tăng lên: năm 2009, lao động nữ chiếm 50,52%; năm 2010: 50,62%; và năm 2011: 50,69%. Phần lớn lao động thanh niên trên địa bàn đều có việc làm (khoảng 95%) nhưng chủ yếu là việc làm nông nghiệp mang tính thời vụ.

Chất lượng nguồn lao động thanh niên nông thôn huyện Phú Lương

Về chất lượng lao động của thanh niên huyện Phú Lương còn nhiều hạn chế. Mặc dù phần lớn lao động thanh niên trên địa bàn huyện đều có trình độ trung học phổ thông (74,43%) nhưng chủ yếu lại là những lao động chưa được đào tạo chuyên môn (65,5%). Tỷ lệ này tuy có giảm qua các năm nhưng tốc độ còn thấp.

Số thanh niên nông thôn là lao động chính nhưng vẫn sống phụ thuộc gia đình chiếm tỷ lệ khá cao 54,7%, số thanh niên nông thôn là chủ hộ chiếm 25,3% và đã lập gia đình nhưng vẫn sống cùng bố mẹ là 20%.

Thực trạng lao động thanh niên nông thôn huyện Phú Lương theo tình trạng việc làm

Năm 2010 so với năm 2009, tỷ lệ lao động thất nghiệp giảm từ 5,38% xuống 4,23%; tỷ lệ lao động có việc làm tăng từ 94,62% lên 95,77%. Tuy nhiên đến năm 2011, tỷ lệ thanh niên thất nghiệp tăng lên từ 932 lên 1.072 người (từ 4,23% lên 4,86%) thể hiện sự bấp bênh trong thị trường lao động.

Lao động thanh niên nông thôn có sự dịch chuyển mạnh mẽ, giảm mạnh lao động thanh niên đang làm việc trong nhóm ngành nông, lâm, ngư nghiệp (từ 54,29% năm 2009 xuống 46,74%), tăng mạnh lực lượng lao động thanh niên trong nhóm ngành công nghiệp, xây dựng và dịch vụ.

Thanh niên thuộc nhóm thu nhập thấp, trung bình nhỏ hơn 1 triệu đồng/tháng, chiếm 21,88%; nhóm thu nhập trung bình: từ 1 triệu đến 1,5 triệu đồng/tháng, chiếm 46,25% và nhóm thu nhập khá: trên 1,5 triệu đồng/tháng, chiếm 31,87%.

Thực trạng công tác tạo việc làm cho thanh niên nông thôn

Về chương trình, chính sách liên quan đến vấn đề tạo việc làm cho thanh niên, trên địa bàn huyện đã triển khai thực hiện nhiều chương trình chính sách khuyến khích phát triển nông nghiệp, khôi phục phát triển làng nghề truyền thống, xây dựng cụm, khu công nghiệp thu hút đầu tư, cho vay vốn phát triển nghề, học nghề và xuất khẩu lao động. Những chính sách này đã mang lại kết quả ban đầu đáng khích lệ.

Mạng lưới đào tạo nghề cho thanh niên khá phong phú, chú trọng công tác tư vấn tạo việc làm, đặc biệt công tác tư vấn xuất nhập khẩu mang lại thu nhập cao cho người lao động.

Hiệu quả của tạo việc làm cho thanh niên nông thôn trong huyện

Nhóm hộ có tham gia các chương trình tập huấn chuyển giao tiến bộ khoa học kỹ thuật có hệ số sử dụng đất cao hơn 1,02 lần so với nhóm hộ không tham gia, nhóm hộ này đã sử dụng nhiều đất nông nghiệp gấp 1,48 lần. Qua điều tra phỏng vấn cho thấy vì có kiến thức về khoa học kỹ thuật qua các lớp tập huấn chuyển giao nên các hộ thanh niên này ngoài việc sử dụng hiệu quả diện tích được giao theo diện tích đất cơ bản bình quân theo nhân khẩu của hộ (Theo NĐ 64), các hộ này còn thuê thêm đất công điền của xã hoặc thuê, mượn lại đất của các hộ gia đình khác để sản xuất. Số diện tích thuê, mượn thêm được sử dụng nhiều vào việc sản xuất cây màu chuyên, lĩnh vực này mang lại thu nhập cao hơn và cũng sử dụng nhiều lao động hơn. Tỷ lệ sử dụng diện tích đất vào sản xuất cây màu

chuyên giữa nhóm hộ tham gia tập huấn và nhóm hộ không tham gia là 10/1.

Qua phỏng vấn thanh niên đã qua chương trình dạy nghề, cho thấy 98% thanh niên sau khi tìm được việc làm, thu nhập tăng lên từ 1 đến 2 lần. Nếu trước khi chưa tham gia chương trình dạy nghề, lao động thanh niên làm nghề phổ thông thu nhập bình quân từ 1.200.000 đồng đến 1.800.000 đồng; sau khi học nghề thu nhập bình quân đạt từ 2.000.000 đến 2.500.000 đồng.

Những vấn đề quan tâm và nguyện vọng của thanh niên nông thôn huyện Phú Lương

Thu nhập là mối quan tâm hàng đầu của lao động thanh niên nông thôn huyện Phú Lương (chiếm 32%). Tiếp sau đó là vấn đề nghề nghiệp và việc làm (26%). Điều kiện sống, làm việc cũng là mối quan tâm không nhỏ của thanh niên nông thôn (chiếm 23%). Ngoài những mối quan tâm trên, các lao động thanh niên nông thôn cũng quan tâm tới học tập, nâng cao trình độ, mở rộng vốn hiểu biết. Tuy nhiên, số lượng người có quan tâm này lại không nhiều, chỉ chiếm 16% số thanh niên được phỏng vấn. Ngoài ra lao động thanh niên nông thôn còn có nhiều mối quan tâm khác như gia đình, sức khỏe, phim ảnh, làm đẹp, thể hình, v.v. Số lượng người được phỏng vấn quan tâm đến các lĩnh vực này chỉ chiếm 3%.

Như vậy, có thể nói rằng mặc dù các lao động thanh niên nông thôn hiện nay dù có quan tâm đến lĩnh vực học tập, nâng cao trình độ hiểu biết nhưng hầu hết mục đích cuối cùng của họ vẫn là mong muốn có một nghề nghiệp ổn định, điều kiện sống và làm việc tốt hơn, có thu nhập cao hơn.

Bảng 2. Lao động thanh niên nông thôn huyện Phú Lương phân chia theo tình hình việc làm

Tình trạng việc làm	Năm 2009		Năm 2010		Năm 2011	
	SL (ng)	CC (%)	SL (người)	CC (%)	SL (ng)	CC (%)
Thiếu việc làm	1.185	5,38	932	4,23	1.072	4,86
Có việc làm	20.840	94,62	21.111	95,77	20.984	95,14
Tổng	22.025	100	22.043	100	22.056	100

(Nguồn: Chi cục thống kê huyện Phú Lương)

Bảng 3. Thực trạng đào tạo của đối tượng điều tra

		<i>Đơn vị tính: Người</i>	
STT	Nội dung	Số lượng	Tỷ lệ (%)
I	Chưa qua đào tạo	55	34,38
II	Đã qua đào tạo	105	65,62
1	<i>Nông nghiệp, thủy sản</i>	93	58,13
1.1.	Tập huấn nuôi trồng, chăm sóc, sử dụng phân bón	93	58,13
1.2.	Tập huấn về kỹ thuật nuôi thủy sản	93	58,13
1.3.	Tập huấn về kỹ thuật chăn nuôi gia súc, gia cầm	93	58,13
2	<i>Công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp</i>	12	7,49
2.1.	Công nghiệp	12	7,49
2.2.	Tiểu thủ công nghiệp	12	7,49
	Tổng	160	100

(Nguồn: Tổng hợp số liệu điều tra 2011)

Quá trình phỏng vấn trực tiếp cho thấy có tới 63% thanh niên nông thôn được phỏng vấn có nhu cầu chuyển đổi sang nghề khác. Những nghề mà thanh niên nông thôn huyện Phú Lương đang hướng tới rất đa dạng nhưng chủ yếu là muốn thoát ly khỏi nông nghiệp, nông thôn. Hầu hết trong số họ muốn được chuyển sang làm việc tại các cơ quan Nhà nước hoặc làm việc cho các công ty nước ngoài với mong muốn nâng cao thu nhập. Có 21% thanh niên nông thôn được phỏng vấn tạm bằng lòng với công việc hiện tại. Chỉ có 16% thanh niên nông thôn không có nguyện vọng chuyển đổi nghề nghiệp.

Như vậy, có thể thấy với công việc hiện tại, đa số thanh niên nông thôn tại Phú Lương chưa thực sự hài lòng. Do đó cần có những giải pháp nâng cao thu nhập từ các hoạt động sản xuất nông nghiệp và các hoạt động khác tại nông thôn để tăng mức độ hấp dẫn thanh niên nông thôn góp phần vào quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa tại địa phương.

Nguyên nhân của những hạn chế trong công tác tạo việc làm cho thanh niên nông thôn huyện Phú Lương

Các nguyên nhân chủ yếu ảnh hưởng đến việc tạo việc làm cho thanh niên nông thôn huyện Phú Lương là: thiếu vốn cho sản xuất kinh doanh, chất lượng lao động của thanh niên còn thấp, chính sách hỗ trợ cho học nghề của Nhà nước còn nhiều hạn chế, các trung tâm dạy nghề còn thiếu nhiều các trang thiết bị

đảm bảo điều kiện dạy nghề chất lượng cao và bên cạnh đó khó khăn nằm ở chính bản thân người học.

Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả quá trình tạo việc làm cho thanh niên nông thôn huyện Phú Lương

Để góp phần nâng cao khả năng tạo việc làm cho thanh niên nông thôn, cần thiết phải tiến hành một số giải pháp chủ yếu sau:

1) Tăng cường công tác tư vấn, định hướng, đào tạo nghề cho lao động thanh niên nông thôn: dựa vào thực trạng yêu cầu nghề nghiệp trong xã hội, cũng như dựa vào định hướng của Đảng và Nhà nước, tiến hành tư vấn, định hướng, đào tạo nghề có trình độ chuyên môn cao cho thanh niên nông thôn. Thêm vào đó, khuyến khích mọi tổ chức, cá nhân, nhất là các doanh nghiệp, hợp tác xã, các cơ sở sản xuất, kinh doanh, dịch vụ thành lập cơ sở dạy nghề tự thực hoặc tham gia hoạt động dạy nghề để thanh niên nông thôn của huyện có nhiều cơ hội tiếp cận với hoạt động đào tạo nghề và cơ hội việc làm. Đào tạo có liên kết với doanh nghiệp sản xuất trên địa bàn huyện, tỉnh.

2) Tăng cường hoạt động hỗ trợ lao động thanh niên nông thôn: quan tâm đến hỗ trợ về vốn, đặc biệt trong khi học nghề giúp họ có điều kiện kinh tế để chi trả các khoản về chi phí ăn ở, sinh hoạt, học tập,... Và cũng cần quan tâm hỗ trợ thanh niên nông thôn sau khi họ được đào tạo (về thông tin việc làm, về vốn, cơ sở vật chất hạ tầng,...)

3) **Đẩy mạnh xuất khẩu lao động:** Cần mở rộng quan hệ hợp tác với các quốc gia khác, đặc biệt trong lĩnh vực xuất khẩu lao động. Trên cơ sở hỗ trợ người lao động là chính, nhà nước và các cấp chính quyền cần có kế hoạch phù hợp trong việc đào tạo, di chuyển và bảo vệ người lao động. Đặc biệt, cần phải luôn luôn hỗ trợ và quan tâm đến đời sống tinh thần và vật chất của nhóm đối tượng này khi học lao động ở nước ngoài.

4) **Tăng cường hoạt động của Đoàn thanh niên:** không ngừng nâng cao chất lượng hoạt động của Đoàn thanh niên từ các hoạt động nâng cao chất lượng tay nghề cho thanh niên, đến việc liên kết thanh niên với các cơ sở lao động. Triển khai phong trào thanh niên nông thôn thực hiện 4 mới: “*Kỹ thuật mới, ngành nghề mới, mô hình mới và thị trường mới*”. Tạo cơ chế, hành lang pháp lý giải quyết việc làm thanh niên nông thôn....

KẾT LUẬN

Vấn đề tạo việc làm cho thanh niên nông thôn huyện Phú Lương trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế là hết sức khó khăn và phức tạp.

Trước tiên, bản thân lực lượng thanh niên nông thôn cần hoàn thiện bản thân, trau dồi kiến thức và chuyên môn. Sau nữa, Đảng và các cấp chính quyền cần quan tâm, giúp đỡ, hỗ trợ, tạo điều kiện giúp lực lượng này tìm được ngành nghề phù hợp với năng lực và yêu cầu của xã hội. Từ đó, giúp lao động thanh niên sẽ làm đúng trọng trách là lực lượng nòng cốt, tiên phong trong công cuộc xây dựng, củng cố vào sự phát triển nông nghiệp, nông thôn của huyện Phú Lương tỉnh Thái Nguyên nói riêng và của đất nước Việt Nam nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Vũ Thị Mão (2007), Đề tài nghiên cứu khoa học cấp bộ: “*Lao động và việc làm trong nông nghiệp nông thôn*”, Viện Chính sách và Chiến lược Phát triển nông nghiệp nông thôn, Hà Nội
- [2]. Phạm Anh Ngọc (2012), Đề tài thạc sỹ kinh tế “*Phát triển kinh tế hộ nông dân ở huyện Phú Lương trong tiến trình hội nhập quốc tế*”, Trường Đại học Kinh tế và QTKD, Thái Nguyên
- [3]. Phòng thống kê huyện Phú Lương (2011), *Niên giám thống kê năm 2009, năm 2010, năm 2011*, Thái Nguyên.

SUMMARY

THE MAIN SOLUTIONS TO CREATING JOBS FOR RURAL YOUNG PEOPLE IN PHU LUONG DISTRICT, THAI NGUYEN PROVINCE

Ngô Thế Hoàn^{1*}, Nguyễn Thị Hiền Thuong², Nguyễn Thị Gam³

¹Thai Nguyen Youth Union, ²College of Agriculture and Forestry - TNU, ³College of Economics and Business Administration - TNU

The youth in the rural area of Phu Luong district currently occupies 1/3 of the population of the district and nearly 1/2 of the district's labor force. This is a pioneering force in the production. However, their jobs are limited. The research was conducted among young people in the rural area of Phu Luong district and analysis indicated that the majority of rural youth in Phu Luong district was unemployed, or their jobs were not suitable for their professional abilities. Therefore, it is necessary to have appropriate policies to provide more jobs for youth people in the rural area of Phu Luong district.

Key words: *the youth, rural area, creating jobs, Phu Luong, Thai Nguyen*

Ngày nhận bài: 15/8/2012, ngày phản biện: 22/8/2012, ngày duyệt đăng: 12/11/2012

* Tel: 0913 286034